

SPRAWOZDANIE KOŃCOWE
z przebiegu realizacji prac w projekcie BLP-393
„Program rozwoju leśnictwa”

INSTYTUT BADAWCZY LEŚNICTWA

Zakład IBL: Zakład Ekologii Lasu

Tytuł sprawozdania: **Sprawozdanie z przebiegu realizacji prac w projekcie: „Program rozwoju leśnictwa” BLP-393**

Rodzaj sprawozdania: **końcowe**

Zleceniodawca: **Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych**

Nr tematu/umowy: **” BLP-393**

Tytuł tematu: **„Program rozwoju leśnictwa”**

Główny autor: **Prof. dr hab. Kazimierz Rykowski**

Współautorzy: **Dr.hab. Zbigniew Borowski, prof. IBL, Dr hab., prof. IBL Janusz Czerepko (do 1.12.2013 r.), Dr Piotr Gołos, Prof. dr hab. Dariusz Gwiazdowicz (UP Poznań), Dr. Krzysztof Jodłowski, Dr Adam Kaliszewski, Prof. dr hab. Stanisław Zając.**

Kierownik Zakładu wiodącego

Dr hab. Zbigniew Borowski, prof. IBL

Dyrektor Instytutu

Dr hab. Janusz Czerepko, prof. IBL

.....
(miejsowość, data)

1. Zakres przedmiotu badań (układ pracy naukowej: wstęp i cel pracy, metodyka badań, wyniki badań, podsumowanie i dyskusja wyników, wnioski);

1.1. Prace w ramach projektu „**Program rozwoju leśnictwa**” podjęto w 2013 r. z inicjatywą ministra środowiska Marcina Korolca oraz ówczesnego podsekretarzem stanu Janusza Zaleskiego. Inicjatywa miała związek z potrzebą opracowania w Polsce Narodowego Programu Leśnego.

*„Brak Narodowego Programu Leśnego w polskich regulacjach staje się coraz bardziej dotkliwy w konfrontacji leśnictwa z tworzonymi długo i średniookresowymi strategiami rozwoju kraju. Ma to szczególnie ważne znaczenie w kontekście nieuchronnych zmian klimatycznych. Rola lasów, zajmujących około 1/3 powierzchni kraju, jest w tych strategiach nie dość mocno wyrażana. (...)Znaczenie lasów w środowisku przyrodniczym i gospodarce zobowiązuje do całościowego spojrzenia i stanowi **uzasadnienie zorganizowania szerokiej debaty nad kierunkami ochrony, rozwoju i sposobami użytkowania zasobów leśnych w Polsce. Pierwszym i zasadniczym etapem prac będzie szereg konferencji panelowych w ramach pracy badawczej pt. „Program Rozwoju Leśnictwa”, realizowanej przez Instytut Badawczy Leśnictwa i finansowanej z funduszu leśnego**” (z listu ministra środowiska Marcina Korolca; **Aneks 1**).*

Projekt prac nad NPL był kilkakrotnie prezentowany i dyskutowany na spotkaniach w Ministerstwie Środowiska z udziałem Lasów Państwowych, przedstawiciele instytucji, organizacji, stowarzyszeń i indywidualnych ekspertów z zakresu gospodarki leśnej, przemysłów drzewnych oraz ochrony przyrody. Program ostatecznie zyskał aprobatę zarówno inicjatorów jak i sponsora i w ramach zlecenia DGLP nr BLP-393 został skierowany do realizacji w IBL (omówienie projektu patrz **Aneks 2**).

1.2. Na wstępie realizacji projektu wykonano następujące prace:

(1) Skompletowano spisy interesariuszy (wraz z adresami, afiliacjami, adresami e-mailowymi lub innymi formami kontaktu);

(2) Przygotowano i wysłano korespondencję w postaci **3212** listów z informacjami o Narodowym Programie Leśnym i o potrzebie oraz możliwościach współpracy w jego tworzeniu, do 11 grup interesariuszy w tym do (**Aneks 3**):

- administracji państwowej i samorządowej wszystkich szczebli – **2594**;
- administracji Lasów Państwowych wszystkich szczebli – **441**;
- instytucji i organizacji ochrony przyrody – **62**;
- właścicieli i organizacji lasów prywatnych – **10**;
- urzędów odpowiedzialnych za lasy komunalne – **12**;
- instytucji naukowych – **15**;
- organizacji, firm i stowarzyszeń przemysłu drzewnego – **10**;
- prasy leśnej, ochrony środowiska i przyrody – **21**;
- organizacji pozarządowych – **16**;
- zakładów usług leśnych (ZUL) – **16**;
- indywidualnych wybitnych postaci leśnictwa, drzewnictwa, nauk leśnych i ochrony przyrody – **15**;

(3) Przygotowano indywidualne zaproszenia do **141** uznanych autorytetów/expertów oraz instytucji i organizacji z zakresu gospodarki leśnej, przemysłu drzewnego i ochrony

przyrody, którzy będą zapraszani, jako stali uczestnicy wszystkich paneli ekspertów w ramach prac nad Narodowym Programem Leśnym (**Aneks 4**);

(4) Przygotowano i uruchomiono stronę internetową www.npl.ibles.pl, jako szeroką formę społecznych konsultacji, gdzie znajdują się wszystkie materiały i informacje o całym realizowanym projekcie, programy poszczególnych paneli, pełne teksty opracowań jak również prezentacje wszystkich paneli ekspertów. Na stronie znajdują się zarejestrowane transmisje *on line* obrad paneli oraz sprawozdanie z dyskusji i rekomendacje do Narodowego Programu Leśnego.

Z otrzymanych licznych odpowiedzi z urzędów państwowych, samorządowych i instytucji oraz z licznych rozmów telefonicznych wynika, że inicjatywa podjęcia prac nad projektem „Program rozwoju leśnictwa”, który jest pierwszą fazą prac nad Narodowym Programem Leśnym wzbudziła zainteresowanie a Adresaci deklarowali gotowość współpracy (listy w sprawie poparcia inicjatywy oraz deklaracje współpracy znajdują się na stronie www.npl.ibles.pl).

1.3. Zgodnie z przyjętym zakresem i harmonogramem prac zorganizowano i przeprowadzono siedem paneli ekspertów: 1. KLIMAT; 2. WARTOŚĆ; 3. DZIEDZICTWO; 4. OCHRONA; 5. ROZWÓJ; 6. ORGANIZACJA; 7. WSPÓLDZIAŁANIE. Opracowania ekspertów wszystkich paneli umieszczano na stronie www.npl.ibles.pl przed terminem konferencji w celu umożliwienia uczestnikom zapoznania się z ich treścią. Przebieg paneli był transmitowany *on line* oraz rejestrowany elektronicznie i umieszczany na stronie NPL. Dostęp do wszystkich materiałów jest zapewniony w okresie dwóch lat od zakończenia projektu.

1. Panel ekspertów KLIMAT

(1) Zgodnie z przyjętym zakresem i harmonogramem prac w dniu 18 czerwca 2013 r. przeprowadzono pierwszy panel ekspertów KLIMAT: „**Lasy i drewno a zmiany klimatyczne: zagrożenia i szanse**”.

Ustalono tematykę, zakres oraz wspólną strukturę **19** eksperckich opracowań programowych panelu (Aneks 5).

(2) W panelu wzięło udział **121** uczestników z 41 instytucji, w tym: 4 ministerstwa, 2 Urzędy Wojewódzkie, 15 ośrodków naukowych, 7 jednostek i instytucji Lasów Państwowych, 2 instytucje ochrony środowiska, Stowarzyszenie Obrony Lasów Państwowych, przedstawiciele prywatnych właścicieli lasów i prywatnego przemysłu drzewnego, przedstawiciele samorządów, i inni.

(3) Statystyki wskazują, że transmisję *on line* obrad panelu KLIMAT śledziło od 50 do 75 internautów a ilość wejść na stronę NPL w czasie obrad panelu wyniosła 432 razy (przy średniej dziennej ok. kilkunastu wejść).

(4) Na podstawie opracowań eksperckich, prezentacji, dyskusji w trakcie panelu oraz w wyniku konsultacji z Autorami opracowań przygotowano **25 rekomendacji** do dalszych prac nad Narodowym Programem Leśnym (Aneks 6).

2. Panel ekspertów WARTOŚĆ

(1) Zgodnie z przyjętym zakresem i harmonogramem prac (zlecenie DGLP nr BLP-393), zorganizowano i przeprowadzono w dniu 15 października 2013 drugi panel ekspertów WARTOŚĆ: „**Lasy jako czynnik rozwoju cywilizacji: współczesna i przyszła wartość lasów**”

Przygotowano program panelu ustalając tematykę, zakres oraz wspólną strukturę **16** eksperckich opracowań programowych panelu WARTOŚĆ (Aneks 5);

(2) W panelu WARTOŚĆ wzięło udział **93** uczestników z 34 instytucji, w tym: 4 ministerstwa, 2 Urzędy Wojewódzkie, 11 ośrodków naukowych, 6 jednostek i instytucji Lasów Państwowych, 2 instytucje ochrony środowiska, Stowarzyszenie Obrony Lasów Państwowych, przedstawiciele prywatnych właścicieli lasów i prywatnego przemysłu drzewnego, przedstawiciele samorządów, i inni.

(3) Transmisję *on line* obrad panelu WARTOŚĆ śledziło od 50 do 68 internautów a ilość wejść na stronę NPL w czasie obrad panelu wyniosła 385 razy (przy średniej dziennej ok. kilkunastu wejść).

(4) Na podstawie opracowań eksperckich, prezentacji, dyskusji w trakcie panelu oraz w wyniku konsultacji internetowych przygotowano **30 rekomendacji** do dalszych prac nad Narodowym Programem Leśnym (Aneks 6).

3. Panel ekspertów DZIEDZICTWO

(1) Zgodnie z planem prac w dniu 10-11 kwietnia 2014 zorganizowano w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowietrzeci panel ekspertów DZIEDZICTWO: „**Lasy i gospodarka leśna w kulturze i dziedzictwie narodowym**”.

We współpracy z OKL Gołuchów przygotowano program panelu ustalając tematykę, zakres oraz wspólną strukturę **22** eksperckich opracowań programowych (Aneks 5);

(2) W panelu DZIEDZICTWO wzięło udział **88** uczestników z **38** instytucji, w tym: 2 ministerstwa, 2 Urzędy Wojewódzkie, 15 ośrodków naukowych, 6 jednostek i instytucji Lasów Państwowych, 2 instytucje ochrony środowiska, Stowarzyszenie Obrony Lasów Państwowych, przedstawiciele prywatnych właścicieli lasów i prywatnego przemysłu drzewnego, przedstawiciele samorządów, i inni.

(3) Transmisję *on line* obrad panelu DZIEDZICTWO śledziło pierwszego dnia obrad 260, drugiego zaś 85 internautów.

(4) Na podstawie opracowań ekspertów, prezentacji w trakcie panelu oraz dyskusji sformułowano **24** rekomendacje do Narodowego Programu Leśnego, które znajdują się na stronie www.npl.ibles.pl (Aneks 6).

4. Panel ekspertów OCHRONA

(1) Zgodnie z planem prac w dniu 24 czerwca 2014 odbył się czwarty panel ekspertów OCHRONA: **Lasy i gospodarka leśna jako narzędzia kształtowania środowiska życia człowieka oraz ochrony przyrody**. Przygotowano program panelu ustalając tematykę, zakres oraz wspólną strukturę **18** eksperckich opracowań programowych (Aneks 5).

(2) W panelu OCHRONA wzięło udział **104** uczestników z **36** instytucji, w tym: 4 ministerstwa, 2 Urzędy Wojewódzkie, 11 ośrodków naukowych, 6 jednostek i instytucji Lasów Państwowych, 2 instytucje ochrony środowiska, Stowarzyszenie Obrony Lasów Państwowych, przedstawiciele prywatnych właścicieli lasów i prywatnego przemysłu drzewnego, przedstawiciele samorządów, i inni.

(3) Statystyki wskazują, że transmisję *on line* obrad panelu WARTOŚĆ śledziło 331 internautów a ilość wejść na stronę NPL w czasie obrad panelu wyniosła 342 razy.

(4) Na podstawie opracowań eksperckich, przebiegu obrad oraz dyskusji sformułowano **33 rekomendacje** do Narodowego Programu Leśnego (patrz: strona www.npl.ibles.pl oraz Aneks 6).

5. Panel ekspertów ROZWÓJ

(1) Zgodnie z planem prac w dniu 17 września 2014 odbył się piąty panel ekspertów „ROZWÓJ”: „**Lasy i gospodarka leśna jako narzędzia ekonomicznego i społecznego rozwoju**” Przygotowano program panelu zawierający **18** eksperckich opracowań programowych przygotowanych przez **24** ekspertów (**Aneks 5**).

(2) W panelu ROZWÓJ wzięło udział **76** uczestników z **28** instytucji, w tym: 2 ministerstwa, 2 Urzędy Wojewódzkie, 11 ośrodków naukowych, 6 jednostek i instytucji Lasów Państwowych, 2 instytucje ochrony środowiska, Stowarzyszenie Obrony Lasów Państwowych, przedstawiciele prywatnych właścicieli lasów i prywatnego przemysłu drzewnego, przedstawiciele samorządów, i inni.

(3) Statystyki wskazują, że transmisję *on line* obrad panelu ROZWÓJ śledziło **175** internautów a ilość wejść na stronę NPL w czasie obrad panelu wyniosła **241** razy.

(4) Efektem obrad konferencji panelowej ROZWÓJ jest **36 rekomendacji** do dalszych prac nad Narodowym Programem Leśnym (**Aneks 6**).

6. Panel ekspertów ORGANIZACJA

(1) Zgodnie z planem prac w dniu 18 listopada 2014 odbył się szósty panel ekspertów „ORGANIZACJA: **wizja leśnictwa w Polsce. Wizja i misja organizacji gospodarczej PGL Lasy Państwowe**” Przygotowano program panelu zawierający **21** eksperckich opracowań programowych przygotowanych przez **24** ekspertów (**Aneks 5**).

(2) W panelu ORGANIZACJA wzięło udział **85** uczestników z **28** instytucji.

(3) Efektem obrad konferencji panelowej ORGANIZACJA jest **30 rekomendacji** do dalszych prac nad Narodowym Programem Leśnym (**Aneks 6**).

7. Panel ekspertów WSPÓŁDZIAŁANIE

(1) Zgodnie z planem prac w dniu 26 maja 2015 odbył się siódmy panel ekspertów „WSPÓŁDZIAŁANIE”: „**Las i gospodarka leśna jako międzysektorowe instrumenty rozwoju**”. ” Przygotowano program panelu zawierający **14** eksperckich opracowań programowych przygotowanych przez **16** ekspertów (**Aneks 5**).

(2) W panelu WSPÓŁDZIAŁANIE wzięło udział **57** uczestników z **24** instytucji, w tym: 2 ministerstwa, 2 Urzędy Wojewódzkie, 11 ośrodków naukowych, 6 jednostek i instytucji Lasów Państwowych, 2 instytucje ochrony środowiska, Stowarzyszenie Obrony Lasów Państwowych, przedstawiciele prywatnych właścicieli lasów i prywatnego przemysłu drzewnego, przedstawiciele samorządów, i inni.

(3) Efektem obrad konferencji panelowej WSPÓŁDZIAŁANIE jest **34 rekomendacji** do dalszych prac nad Narodowym Programem Leśnym (**Aneks 6**).

Podsumowując:

Przy realizacji projektu udało się zgromadzić zespoły panelistów w osobach wybitnych fachowców w swoich dziedzinach, znane autorytety zarówno w leśnym środowisku naukowym, jak i w praktyce gospodarczej z różnych szczebli zarządzania. Około połowa liczby uczestników paneli ekspertów pochodziła spoza kręgów zawodowych leśnictwa (**Aneks 5**). Po raz pierwszy nad przyszłością sektora leśno-drzewnego i ochroną przyrody w lasach dyskutowali wspólnie leśnicy, przyrodnicy różnej specjalności, ekonomiści, humaniści, działacze gospodarczy, przedstawiciele przemysłów, energetycy, działacze kultury, artyści, przedstawiciele organizacji pozarządowych i organizacji

zawodowych, przedstawiciele samorządów i właściciele lasów oraz inni, niekiedy o odległych od głównego nurtu zainteresowaniach, przedstawiciele życia społecznego i gospodarczego i różnych specjalności zawodowych.

Łącznie w 7 panelach wzięło udział **162** ekspertów, którzy przedstawili **132** autorskie opracowania, będące podstawą sformułowania **212** rekomendacji do dalszych prac nad Narodowym Programem Leśnym. Eksperti i bezpośredni uczestnicy obrad, w ogólnej liczbie **636** osób, wywodzili się z **44** instytucji, związków, stowarzyszeń i organizacji, obrady zaś śledziło *on line* łącznie ok. **1900** internautów.

Do chwili obecnej opublikowano 5 tomów materiałów (KLIMAT, WARTOŚĆ, DZIEDZICTWO, OCHRONA, ROZWÓJ), dwa pozostałe ORGANIZACJA i WSPÓLDZIAŁANIE znajdują się w druku (wszystkie materiały załączono do sprawozdania oraz znajdują się na stronie www.npl.ibles.pl).

ANEKSY

Aneks 1.

List Ministra Środowiska w związku z rozpoczęciem prac nad Narodowym Programem Leśnym

Aneks 2.

Projekt badawczy „Program rozwoju leśnictwa” (wersja skrócona) - zarys koncepcji, cele, założenia, struktura, organizacja prac.

Aneks 3.

Listy do grup interesariuszy

Aneks 4.

Lista stale zapraszanych uczestników paneli ekspertów

Aneks 5.

Programy paneli, tytuły opracowań oraz listy ekspertów biorących udział w realizacji projektu „Program rozwoju leśnictwa” w ramach prac nad Narodowym Programem Leśnym.

Aneks 6.

Podsumowania i rekomendacje do dalszych prac nad Narodowym Programem Leśnym.

Zakres zgodności badań z harmonogramem;

Realizacja zadania przebiegła zgodnie z planem